

Ткач В.*

НАЦІОНАЛІСТИЧНІ ТА СЕПАРАТИСТСЬКІ РУХИ ІСПАНІЇ. СУЧАСНИЙ СТАН

Регіональний націоналізм є одною із наріжних проблем, які турбують Іспанію. Націоналізм, який, в тому числі знаходить свій прояв у вимогах сепаратизму детермінує децентралістські тенденції, що і так історично є достатньо розвиненими в Іспанії. Актуальність теми витікає із наступних причин:

- Іспанія збільшує свій вплив у Європейському Союзі, відіграючи на європейському просторі все більшу роль.
- Іспаніє є п'ятою економікою Європейського Союзу, а тобто внутрішньополітична нестабільність впливає на стан європейських ринків в тому числі.
- Іспанський сепаратистський рух є одним із найпотужніших у Європі. А ЕТА є найпотужнішою політичною організацією, що використовує терористичні методи боротьби на європейському континенті.
- Економічна криза, яка дуже сильно вдарила по Іспанії. А в кризових умовах значного розмаху набувають різні радикальні рухи.

Існує багато другорядних причин, які також слід враховувати, але ми зупинимося на цих. До передумов такої проблематики і взагалі постання такої проблеми слід віднести:

- Історична особливість утворення Іспанії у 15 столітті, яка полягала у тому, що князівства об'єднувалися задля спільної боротьби проти арабів (на завершальному етапі реконкісти). Пізніше із ряду королівств виділилися Кастилія та Арагон, які і приєднали всі інші території, що утворюють сучасну Іспанію. При цьому території зберігали власну ідентичність, а інколи і цивілізаційні відмінності.
- Структурування націоналістичних рухів в кінці 19 – на початку 20 століття, коли фактично в усіх регіонах Іспанії були утворені власні націоналістичні організації, які очолювали боротьбу за надання широкої автономії чи то повної політичної незалежності.
- Консервація політичних рухів в період авторитарного правління генерала Франко, коли всі рухи такого характеру придушувалися. Це призвело до фактичного вибуху їх активності після 1975 року.

Мета даної наукової статті полягає у тому, щоб класифікувати націоналістичні рухи Іспанії і вказати їх сучасний стан.

Наукова гіпотеза статті полягає у тому, що сучасні націоналістичні рухи Іспанії є добре структурованими, але вони вимагають розширеної автономії і досягають цієї мети переважно мирними засобами(зважаючи на останні події перемир'я ЕТА з владою Іспанії).

Для початку слід виділити класифікатори, які ми будемо застосовувати. Серед них можна назвати:

- Кінцева мета руху(автономія чи то незалежність)
- Організованість націоналістичного руху(наявність єдиного чи декількох гілок)
- Суспільна підтримка ідей руху

* студент 4 курсу відділення «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Мінгазутдінов І.О.

- Актуальність вимог, що висувуються

Спираючись на дані класифікуючи критерії, я виділяю наступні класифікації:

1. Потужні націоналістичні рухи (сепаратистські рухи)
2. Автономістські рухи (структуровані та фрагментарні)
3. Утопічні

До потужних націоналістичних рухів слід віднести Каталонський рух і рух в Країні Басків.

Баскський сепаратизм витікає із етнічної ідентифікації К.Б., населення якої вважається найдавнішим до індоєвропейським населенням Європи, що найкраще зберегли власну чистокровність. Рух конституювався після Другої Світової війни і набув великих масштабів, починаючи з 1959 року, коли була утворена ЕТА. На сьогоднішній день рух залишається добре організованим, але він з кожним роком має все меншу підтримку. Лідери ЕТА заарештовані (останній арешт лідера відбувся 28 лютого 2010 року, коли був заарештований Ібон Арранатега). Батасуна – легальне крило ЕТА вже давно не функціонує. І останні події пов'язані з тим, що на початку вересня 2010 року ЕТА оголосила про припинення терористичної діяльності. Всі ці факти вказують на поступове послаблення радикальних тенденцій у розвитку баскського руху, при цьому ж теоретичне підґрунтя залишається доволі потужним. Але серед позитивних тенденцій слід зазначити, що на останніх місцевих виборах перемогли не націоналісти, а соціалісти (фактично ставленики Мадрида) і місцеву владу очолив Паче Лопес. Це вказує на те, що Кр.Басків буде вимагати розширення власних прав законними методами.

Каталонський рух спирається на те, що Каталонія є найбільш розвиненою в економічному плані провінцією Іспанії, що історично розвивалася паралельно з Кастилією. На сьогоднішній день загальнодержавні партії не мають впливу в Каталонії. Найпотужнішим є блок партій «Конвергенція і Унію», правого спрямування. Третина населення виступає за надання незалежності, а 50% проти. Тим не менш каталонський націоналістичний рух виступає не лише за надання незалежності Каталонії, а і за отримання незалежності так званою Каталонською дугою від Каталонії і до Сардинії (ці вимоги є нереальними в сучасних геополітичних умовах з урахуванням того, що ці території входять до складу 3 різних держав). Тим не менш сьогодні каталонський рух є найбільш організованим. Влада ж Іспанії на сьогодні почала проводити більш гнучку політику по відношенню до Каталонського руху. Так в новій цивілізаційній теорії розвитку Іспанії сказано, що Каталонія розвивалася паралельно з Кастилією, але була пригнічена войовничими сусідами (мається на увазі період утворення Іспанії у 15 столітті). Каталонський рух послаблюється протистоянням з валенсіонізмом, мова про який піде нижче.

Автономістські рухи виступають чи то за надання автономії, чи то за її розширення. Серед аналізованих структурованих автономістських рухів я виділяю галісійський рух, валенсіонізм, астурійський рух.

Галісійський рух ґрунтується на ідентифікації себе галісійцями як кельтами. Самі галісійці себе більше ототожнюють з Північною Португалією, аніж з Іспанією. Рух є потужним, а всі політики незалежно від політичної орієнтації називають себе галісіоністами. Галісія на сьогодні вже є автономією, і рух зараз знаходиться в латентній фазі і ніякої сильної активізації не спостерігається.

Валенсіонізм є дуже розвиненим рухом, пік якого припав на 80 – роки. 1981 рік це заколот Техеро Моліни, коли валенсіоністи могли захопити владу в Іспанії. Валенсіоністський рух ослаблений своєю роздвоєністю на дві гілки. Перша – це так звані *blaveros*, власне валенсіоністи, і друга частина це прихильники каталонського націоналізму, які ототож-

нують себе з Каталонією. Справа в тому, що каталонці постійно висувують претензії щодо Валенсії. Це призводить до природного спротиву з боку валенсіоністів, але інколи це призводить до абсурду. Так, коли у 2007 році публікувалася Європейська Конституція валенсійці наполягли, щоб вона була і в валенсійському варіанті. В результаті вона була опублікована на іспанській, каталонській, баскській, галісійській, та валенсійській мовах. Це доводить супротив між і внутрішню боротьбу між націоналістичними рухами, що звисно і послаблює.

Астурійський рух, який викристалізувався в те, що в 2007 році був утворений Союз лівих та зелених груп Астурії «Nazionalista Asturiana». Він почав популяризувати місцеву мову і пропагувати відродження місцевої культури. Але на останніх виборах вони набрали лише 0,7 % голосів.

До найбільш яскравих автономістських фрагментарних рухів можна віднести Андалусізм та рух на Канарських островах. Фрагментарні рухи відрізняються чи то відсутністю обґрунтованої ідеологічної основи, чи то відсутністю політичних утворень, що очолюють боротьбу для досягнення цілей руху.

Андалусізм є потужним рухом і підштовхується поганим економічним становищем провінції при найбільшій густині населення. Андалусійці складають більше чверті населення Іспанії. Рух очолює Соціалістичний Альянс Андалусії. Остання подія, що характеризує активність руху це звернення до парламенту Іспанії, щодо визнання андалусійців окремою нацією, яке було відхилено. Рух розвивається хвилями, і зараз знаходиться на етапі спаду.

Рух Канарських островів має ідеологічне підґрунтя, але не має організованої політичної одиниці, спроможної очолити боротьбу за досягнення цілей руху. Метою є визнання гуанчів корінним населенням Канарських островів.

І окремою класифікацією є утопічні рухи, які відрізняються своєю абсурдністю. Серед таких рухів я наведу приклад одного, який розвивається у провінції Леон. Цей рух виступає за відновлення середньовічного королівства Леон, при цьому до сучасної території має бути приєднані території в 10 разів більше самого сучасного Леону, серед яких Саламанка, Самора, Астурія, португальська область Браганца і т.д. Сама ідея є абсурдною, я власне і заходи з досягнення цих цілей.

Таким чином, фактично в кожному регіоні Іспанії розвивається власний націоналістичний рух. Це витікає із історичних передумов. А швидкий розвиток рухів є наслідком їх консервації під час правління Франко. Сам розвиток цих рухів не є загрозливою тенденцією, тому що на сьогоднішній день, з урахуванням всієї вищенаведеної інформації, можна зробити висновок, що націоналістичні рухи (навіть баскський) надають перевагу законним методам боротьби без вдавання до тероризму. Якщо ж казати про ЕТА, то лідер Батасуни, яка діяла підпільно, Арнальдо Ортега, який був заарештований у вересні 2009 року, зазначив, що у ЕТА є тільки два варіанти: самоліквідуватися чи то приєднатися до правового процесу.

Але варто зазначити, що політики, які діють у загальнонаціональному масштабі використовують рухи у своїх виборчих цілях, постійно обіцяючи їм все більше свободи. Прийшовши до влади, вони виконують ці обіцянки. В кінцевому випадку це може призвести до того, що Іспанія буде єдиною державою лише на папері. Тому і багато дослідників називають Іспанію першим претендентом в Європі на розпад за клопотним сценарієм.

На сьогоднішній день деякі регіони керуються регіоналістами, де не де є своя поліція (Каталонія) і зародки армії (Країна Басків). До розвитку руху підштовхує економічна си-

туація і диспропорція у розвитку регіонів Іспанії. Поряд з цим існують і явно архаїчні рухи, актуальність яких давно минула.

Література

1. Олег Кукарцев. Повстання регіонів - [електронне джерело]/Режим доступу: http://dialogs.org.ua/print.php?part=issue&m_id=2276
2. Марина ЗАКАБЛУК. Каталонія подала приклад. Чи слід світу чекати «автономічного сплеску»? - [електронне джерело]/Режим доступу: <http://www.zib.com.ua/article/1151328473772/>
3. Назар Олійник . Чи повстане незалежна Країна Басків? - [електронне джерело]/ Режим доступу: <http://www.polskieradio.pl/zagranica/news/artukul87017.html>
4. Joan Romero. La tensión entre nacionalismos en España- [електронне джерело]/ Режим доступу: http://www.elpais.com/articulo/opinion/tension/nacionalismos/Espana/elperuopi/20080116elperiopi_4/Tes
5. Galicia Bilingüe. Galicia Bilingüe destapa el nacionalismo radical de los Equipos de Normalización y Dinamización Lingüística- [електронне джерело]/ Режим доступу: <http://www.vozbcn.com/2010/09/15/33262/galicia-blingue-denuncia-endl/>
6. Storm, H.J. El nacionalismo español de los intelectuales. Costa, Unamuno y Ganivet en el fin de siglo - [електронне джерело]/ Режим доступу: <https://openaccess.leidenuniv.nl/handle/1887/15837>